

Predmet broj: S1 1 K 008161 14 Krž 3

Datum: Donesena 27.03.2014. godine

**Vijeće u sastavu: sudija Mirza Jusufović, predsjednik vijeća
sudija Dr Miloš Babić, izvjestilac
sudija Mr Dragomir Vukoje, član**

**TUŽILAŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
protiv
PREDRAGA PROŠIĆA**

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine:

Džemila Begović

Branilac optuženog:

Svetozar Davidović

Broj: S1 1 K 008161 14 Krž 3
Sarajevo, 27.03.2014. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću Apelacionog odjeljenja sastavljenom od sudija Mirze Jusufovića, kao predsjednika vijeća, te sudija Dr Miloša Babića i Mr Dragomira Vukoja, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravne savjetnice Lejle Garaplija, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Prošić Predraga, zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. istog Zakona, odlučujući po žalbi Tužilaštva Bosne i Hercegovine i žalbi branioca optuženog Prošić Predraga, advokata Davidović Svetozara, izjavljenim protiv presude Suda BiH broj: S1 1K 008161 12 Kri od 12.06.2013. godine, nakon održane javne sjednice vijeća, u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH Džemile Begović i branioca optuženog Predraga Prošića, advokata Svetozara Davidovića, a u odsutnosti uredno obaviještenog optuženog Predraga Prošića, dana 27.03.2014. godine donio je slijedeću:

PRESUDU

Odbijaju se, kao neosnovane, žalba Tužilaštva Bosne i Hercegovine i branioca optuženog Predraga Prošića, te **potvrđuje** presuda Suda Bosne i Hercegovine, broj: S1 1K 008161 12 Kri od 12.06.2013. godine.

OBRAZLOŽENJE

I. TOK POSTUPKA

A. PRVOSTEPENA PRESUDA

1. Presudom Suda Bosne i Hercegovine (Sud BiH), broj: S1 1K 008161 12 Kri od 12.06.2013. godine optuženi Prošić Predrag **oglašen je krivim** da je radnjama opisanim u tački I izreke pobijane presude počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ, u vezi sa članom 22. istog zakona, pa ga je prvostepeni sud na osnovu navedenih zakonskih propisa, te

primjenom odredbi iz članova 38., 41., 42. stav (2) i 43. stav (1) tačka 1. KZ SFRJ, osudio na kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine.

2. Na osnovu člana 50. stav (1) i (2) KZ SFRJ, vrijeme koje je optuženi Prošić Predrag proveo u pritvoru po rješenju Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 1 K 008161 11 Krn od 01.12.2011. godine i to počevši od 29.11.2011.godine, pa do 12.06.2013. godine uračunato je u izrečenu kaznu zatvora.

3. Optuženi je u skladu sa članom 188. stav 4. ZKP BiH oslobođen naknade troškova postupka, tako da isti padaju na teret budžetskih sredstava Suda.

4. Na osnovu člana 198. stav 2. ZKP BiH oštećeni su sa eventualnim imovinsko-pravnim zahtjevom upućeni na parnicu.

5. Istom presudom optuženi Prošić Predrag je na osnovu člana 284. stav 1. tačka c) ZKP BiH **oslobađen od optužbe** da je radnjama opisanim u tački II izreke pobijane presude počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, u vezi sa članom 29. i 180. stav 1. KZ BiH.

6. Troškovi krivičnog postupka u oslobađajućem dijelu presude u skladu sa odredbom iz člana 189. stav 1. ZKP BiH padaju na teret budžetskih sredstava.

7. Na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH oštećeni su sa imovinsko pravnim zahtjevom upućeni na parnicu.

B. ŽALBE I ODGOVOR NA ŽALBU ODBRANE OPTUŽENOG

8. Žalbu na prvostepenu presudu je izjavilo Tužilaštvo BiH zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka i) i k) ZKP BiH, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz člana 299. stav 1. ZKP BiH, odluke o troškovima krivičnog postupka, sa prijedlogom da apelaciono vijeće u cjelosti prihvati žalbene navode i uvaži žalbu Tužilaštva, ukine pobijanu presudu i održi pretres, ili da uvažavanjem žalbe preinači pobijanu presudu, te optuženog Prošić Predraga osudi na kaznu zatvora u trajanju od najmanje pet godina i obaveže na plaćanje troškova postupka u iznosu koje apelaciono vijeće odredi.

9. Branilac optuženog Predraga Prošića, advokat Svetozar Davidović, izjavio je žalbu zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. Stav 1. Tačka k)

ZKP BiH, pogrešno i nepotupuno utvrđenog činjeničnog stanja, zbog povrede krivičnog zakona i odluke o krivičnopravnoj sankciji, sa prijedlogom da se pobijana presuda preinači, te u osuđujućem dijelu optuženi Predrag Prošić u potpunosti oslobodi od krivične odgovornosti, ili opreza radi da se istom umjesto kazne zatvora u trajanju od tri godine izrekne kazna zatvora u trajanju od jedne godine.

10. Tužilaštvo BiH dostavilo je odgovor na žalbu odbrane, u kojem smatra da žalbeni prigovori u kontekstu svih žalbenih osnova kojim se osporava prvostepena presuda, nemaju obrazloženje, te predlaže da vijeće Apelacionog odjeljenja istu odbije kao neosnovanu, ukine presudu i održi pretres.

11. Na javnoj sjednici vijeća održanoj dana 27.03.2014. godine, u smislu člana 304. ZKP BiH, tužiteljica BiH, kao i branilac optuženog ostali su kod pismeno iznijetih žalbenih prigovora i razloga, a tužiteljica i kod navoda iz pismenog odgovora na žalbu odbrane.

12. Nakon što je ispitalo pobijanu presudu u okviru istaknutih žalbenih navoda, vijeće Apelacionog odjeljenja (Apelaciono vijeće/Vijeće) je donijelo odluku kao u izreci iz razloga kako slijede.

II. OPŠTA PITANJA

13. Prije obrazloženja za svaki istaknuti žalbeni prigovor, Apelaciono vijeće napominje da je obaveza žalioaca da u skladu sa odredbom iz člana 295. stav 1. tačke b) i c) ZKP BiH, u žalbi navede kako pravni osnov za pobijanje presude, tako i obrazloženje kojim potkrepljuje osnovanost istaknutog prigovora.

14. Budući da Apelaciono vijeće na osnovu odredbe iz člana 306. ZKP BiH presudu ispituje samo u granicama žalbenih navoda, obaveza je podnosioca žalbe da žalbu sastavi tako da ista može poslužiti kao osnova za ispitivanje presude.

15. U tom smislu, podnosilac žalbe mora konkretizovati žalbene osnove iz kojih pobija presudu, precizirati koji dio presude, dokaz ili postupak suda osporava, te navesti jasno i argumentovano obrazloženje kojim će potkrijepiti istaknuti prigovor.

16. Samo paušalno označavanje žalbenih osnova, jednako kao i ukazivanje na navodne nepravilnosti u toku prvostepenog postupka bez preciziranja na koji žalbeni osnov se podnosilac žalbe poziva, nije valjana osnova za ispitivanje prvostepene

presude, zbog čega će Apelaciono vijeće neobrazložene i nejasne žalbene prigovore, shodno ustaljenoj praksi apelacionih vijeća¹, odbaciti bez daljeg razmatranja.

III. ŽALBENI OSNOVI U SKLADU SA ČLANOM 297. ZKP BIH: BITNE POVREDE ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA

A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

17. U skladu sa članom 296. ZKP BiH, presuda se može pobijati zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka. Bitne povrede odredaba krivičnog postupka definisane su članom 297. ZKP BiH.²

18. S obzirom na težinu i značaj počinjenih povreda postupka, ZKP BiH pravi razliku između onih povreda koje, ako se utvrdi da postoje, stvaraju neoborivu pretpostavku da su negativno uticale na valjanost izrečene presude (apsolutno bitne povrede) i povreda kod kojih se, u svakom konkretnom slučaju, ostavlja na ocjenu sudu da li je ustanovljena povreda postupka imala ili mogla imati negativan utjecaj na valjanost presude (relativno bitne povrede).

19. Apsolutno bitne povrede ZKP BiH taksativno su nabrojane u tačkama a) do k) stava 1. člana 297. ZKP BiH.

20. Ukoliko bi Apelaciono vijeće našlo da postoji neka od bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, obavezno je da, u skladu sa odredbom iz člana 315. stav 1. tačka

¹ v. MKSJ: Drugostepena presuda u predmetu Krajišnik, par. 17.: Drugostepena presuda u predmetu *Martić*, par. 15; Drugostepena presuda u predmetu *Strugar*, par. 17. Ovakvu praksu je kroz svoje odluke slijedilo više žalbenih vijeća Suda BiH, u tom smislu v. *Trbić*, drugostepena presuda broj: X-KRŽ-07/386 od 21.10.2010. godine.

² Član 297. **Bitne povrede odredaba krivičnog postupka:** (1) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji: a) ako je Sud bio nepropisno sastavljen ili ako je u izricanju presude učestvovao sudija koji nije učestvovao na glavnom pretresu ili koji je pravomoćnom odlukom izuzet od suđenja, b) ako je na glavnom pretresu učestvovao sudija koji se morao izuzeti, c) ako je glavni pretres održan bez osobe čija je prisutnost na glavnom pretresu po zakonu obavezna ili ako je optuženom, branitelju, ili oštećenom protivno njegovom zahtjevu, uskraćeno da na glavnom pretresu upotrebljava svoj jezik i da na svom jeziku prati tok glavnog pretresa, d) ako je povrijeđeno pravo na odbranu, e) ako je protivno zakonu bila isključena javnost na glavnom pretresu, f) ako je Sud povrijedio propise krivičnog postupka o postojanju odobrenja nadležnog organa, g) ako je Sud donio presudu a nije bio stvarno nadležan ili ako je nepravilno odbio optužbu zbog stvarne nenadležnosti, h) ako Sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe; i) ako se presuda zasniva na dokazu na kome se po odredbama ovog zakona ne može zasnivati presuda, j) ako je optužba prekoračena, k) ako je izreka presude nerazumljiva, protivrječna sama sebi ili razlozima presude ili ako presuda uopće ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama. (2) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji i ako Sud u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

a) ZKP BiH, ukine prvostepenu presudu, izuzev u slučajevima iz člana 314. stav 1. ZKP BiH.³

21. Za razliku od apsolutnih, relativno bitne povrede nisu taksativno pobrojane u zakonu, već postoje u slučaju kada sud u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude, nije primjenio ili je nepravilno primjenio koju odredbu zakona o krivičnom postupku, ali samo ukoliko je to bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

22. U odnosu na navode da je povreda načela krivičnog postupka mogla imati negativan utjecaj na donošenje zakonite i pravilne presude, nije dovoljno da podnosilac žalbe jednostavno tvrdi da se procesna povreda *hipotetički* mogla negativno odraziti na donošenje zakonite i pravilne presude, već će žalbeno vijeće zaključiti da se povreda načela krivičnog postupka desila samo ako podnosilac žalbe pokaže da je ona materijalne prirode i da se ne može zaključiti da navedena povreda nije negativno utjecala na donošenje zakonite i pravilne presude. Naime, kada žalbeno vijeće smatra da je donesena zakonita i pravilna presuda bez obzira na povredu postupka takve prirode, žalbeno vijeće će zaključiti da član 297. stav 2. ZKP BiH nije prekršen.

B. PODOSNOV PRVI: ČLAN 297. STAV 1. TAČKA I) ZKP BiH – TUŽILAŠTVO SMATRA DA SE POBIJANA PRESUDA ZASNIVA NA DOKAZU NA KOME SE PO ODREDBAMA OVOG ZAKONA NE MOŽE ZASNIVATI

23. U okviru žalbenog prigovora bitne povrede odredba krivičnog postupka, žalbom Tužilaštva BiH se ukazuje da se presuda zasniva na dokazu na kojem se po odredbama ovog zakona ne može zasnivati presuda.

24. Naime, prema navodima žalbe, postojanje oružanog sukoba prvostepeno vijeće temelji na činjenici da u predmetu „Brđanin“ broj IT99-36-T od 01.09.2004. godine iz paragrafa 140 proizilazi da je na teritoriji ARK-a postojao oružani sukob. Prvostepeno

³Član 314. **Preinačenje prvostepene presude:** (1) Vijeće apelacionog odjeljenja će, uvažavajući žalbu, presudom preinačiti prvostepenu presudu ako smatra da su odlučne činjenice u prvostepenoj presudi pravilno utvrđene i da se, s obzirom na utvrđeno činjenično stanje, po pravilnoj primjeni zakona, ima donijeti drukčija presuda, a prema stanju stvari i u slučaju povrede iz člana 297. stav (1) tačka f), g) i j) ovog zakona.

vijeće je rješenjem od 26.04.2013. godine prihvatilo utvrđenim neke od činjenica u smislu Zakona o ustupanju predmeta (Član 4), međutim, niti iz presude, niti iz pomenutog rješenja ne proizilazi da je prihvaćen paragraf 140 kao utvrđena činjenica. Sporni paragraf 140 iz presude MKSJ u predmetu „Brđanin“ nije ni na kakav način iznesen na glavnom pretresu, a niti je prihvaćen rješenjem suda o utvrđenim činjenicama, zbog čega je sud svoju odluku zasnovao na dokazu na kojem se ne može prema odredbi člana 281. ZKP BiH presuda zasnovati.

(a) Nalazi Apelacionog vijeća

25. Odredba člana 281. ZKP BiH propisuje da sud zasniva presuda samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu, kao i da je sud dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.

26. Žalbom se ukazuje da prvostepeno vijeće postojanje oružanog sukoba na teritoriji ARK-a temelji na činjenici koja proizilazi iz predmeta „Brđanin“ broj: IT99-36-T od 01.09.2004. godine, tačnije iz paragrafa 140 koji nije prihvaćen kao utvrđena činjenica, te da se iz tog razloga pobijana presuda zasniva na dokazu koji nije izveden na glavnom pretresu, a na kojem se ne može zasnivati presuda.

27. Iz sadržaja prvostepene presude proizilazi slijedeće:

„Iako činjenica postojanja oružanog sukoba u Sanskom Mostu proizilazi iz iskaza saslušanih svjedoka i uloženi materijalnih dokaza, naročito vjčne dokumentacije, Vijeće podsjeća da se i u predmetu ICTY - Brđanin, brj IT-99-36-T od 01.09.2004. godine u paragrafu 140 navodi: „na teritoriji ARK-a u periodu od 01. aprila do 31. decembra 1992. godine postojao je oružani sukob.”“.

28. Analizom iznesenog, apelaciono vijeće dolazi do zaključka da su žalbeni prigovori tužilaštva neosnovani.

29. Naime, činjenicu postojanja oružanog sukoba prvostepeno vijeće nije temeljilo, kako se neosnovano ukazuje žalbom tužilaštva, na činjenici koja proizilazi iz presude

⁴ Presuda Brđanin, broj IT-99-36-T od 01.09.2004. godine uložena kao dokument, a ne kao dokaz;

Brđanin. Ista je utvrđena na osnovu ocjene iskaza saslušanih svjedoka, te uloženi materijalni dokazi, interpretiranih i detaljno analiziranih u pobijanoj presudi⁵.

30. Stoga, prigovori tužilaštva da je postojanje oružanog sukoba, kao jednog od općih elementa predmetnog krivičnog djela, prvostepeno vijeće temeljilo na činjenici koja proizilazi iz presude Brđanin, su neosnovani, te isti nemaju utemeljenja kako sa činjeničnog aspekta posmatrano, tako i sa pravnog. Naime, činjenice koje se prihvataju kao „utvrđene“ nisu obvezujuće i na njima se svakako ne može temeljiti sudska odluka. To je jasno i konstatovano u pobijanoj presudi, te i one činjenice koje su prihvaćene kao utvrđene, govore o općem političko-historijskom kontekstu dešavanja koji je prethodio sukobima 1992. godine, o političko-administrativnoj organizaciji na geografskom području koje tretira optužnica, a kojoj je tada pripadala Autonomna regija Krajina (ARK), a ne o odlučnim činjenicama koje je bilo potrebno utvrditi za postojanje bitnih obilježja krivičnog djela za koje je optuženi Prošić oglašen krivim.

31. Dakle, prigovori tužilaštva da se utvrđenje o postojanju oružanog sukoba temelji na činjenici iz presude Brđanin, a koja nije niti prihvaćena kao utvrđena, ne dovode u pitanje zakonitost i ispravnost prvostepene presude, te se kao neosnovani odbijaju u cjelosti.

C. PODOSNOV DRUGI: ČLAN 297. STAV 1. TAČKA K ZKP BIH: TUŽILAŠTVO SMATRA DA POBIJANA PRESUDA NE SADRŽI RAZLOGE O ODLUČNIM ČINJENICAMA, TE DA JE IZREKA PRESUDE PROTIVRJEČNA RAZLOZIMA PRESUDE

32. U okviru naslovljenog žalbenog osnova, tužilaštvo ukazuje da prvostepeno vijeće napad na civilno stanovništvo opštine Sanski Most pretvara u oružani sukob mada zaključuje da ne postoji niti jedan dokaz koji ukazuje na pripadnost napadnutih oštećenih drugoj strani u sukobu. U presudi, prema navodima Tužilaštva, nije dat odgovor koja je to druga strana u sukobu, ali se utvrđuje da u oružanom sukobu učestvuje 6 sanska brigada Vojske RS. Dakle, vijeće prihvata postojanje oružanog

⁵ Prvostepena presuda Suda BiH broj S1 1 K 008161 12 krl od 12.06.2013. godine, postojanje oružanog sukoba: stranice 28-34

sukoba u kojem učestvuje samo jedna strana, dok uopšte ne utvrđuje da li je druga strana postojala i ko je ta druga strana, mada se u izreci presude kao strane u sukobu navode Armija BiH i Vojska srpske R BiH. U razlozima presude nije obrazloženo, niti je izveden i jedan dokaz da je druga strana u oružanom sukobu Armija BiH, kako se navodi u izreci presude.

33. Dalje, u žalbi Tužilaštva se navodi da je pobijanom presudom utvrđeno da je u vrijeme izvršenja djela postojao napad, da je širok i sistematičan, da je usmjeren prema civilnom stanovništvu, da je meta inkriminiranih radnji nacionalna i vjerska pripadnost, da je optuženi učestvovao u napadu i da je počinio zabranjene radnje, međutim u par. 54 ne nalazi da su radnje optuženog Prošića dio tog napada i da svojim radnjama nije pokazao da dijeli diskriminatorску namjeru. Naime, u presudi nema razloga na osnovu kojih se dolazi do ovakvog zaključka, u paragrafu 60 pobijane presude navodi se da Tužilaštvo nije dokazalo da je optuženi znao za širi kontekst u kojem se radnje na području Sanskog Mosta nalaze, a prema žalbenim navodima, u presudi nedostaju razlozi za ovakav zaključak.

34. Žalbom Tužilaštva ukazuje se da prvostepeno vijeće nije dalo odgovor na pitanje da li je optuženi Predrag Prošić učestvovao u napadu ili su njegove radnje odvojeni, izolovani slučaj, a ne sastavni dio već utvrđenog širokog i sistematičnog napada.

35. Nije dato obrazloženje šta podrazumjeva širi kontekst u kome su se radnje na području Sanskog Mosta nalazile. Svijest o širem kontekstu, ističe se u žalbi tužilaštva, nije bitno dokazivati na strani optuženog. Dovoljno je dokazati da je optuženi znao za napad. U pobijanoj presudi izostaju razlozi o svijesti optuženog da je znao za napad što je dovoljno za utvrđivanje njegovog subjektivnog odnosa prema djelu. Nasuprot tome, prvostepeno vijeće tu činjenicu ispušta kao nepotrebnu, a radnje optuženog podvodi pod široki kontekst. Prvostepeno vijeće je vjerovatno mislilo da optuženi nije znao da je širok napad, što opet nije potrebno dokazivati na strani optuženog.

36. Prvostepeno vijeće je izvršilo prekvalifikaciju krivičnog djela iz razloga što je našao da je optuženi poduzetim radnjama prekršio pravila Međunarodnog prava za vrijeme rata, dok s druge strane prvostepeno vijeće nije utvrdilo da je optuženi vršio progono nesrpskog stanovništva na diskriminatorскоj osnovi. U žalbi Tužilaštvo ukazuje da nije dato obrazloženje za ovakav zaključak, stoga ostaje nejasno kako optuženi nije

vršio progon nesrpskog stanovništva na diskriminatorskoj osnovi. Svi izvedeni dokazi, prema navodima žalbe Tužilaštva, upućuju na drugačiji zaključak.

37. Konačno, žalbom Tužilaštva BiH ukazuje se da su obrazloženja prvostepenog vijeća da optuženi nije poduzimao protivpravne radnje u cilju progona nesrpskog stanovništva, paušalna i ničim obrazložena, te da je ostalo nejasno na osnovu čega vijeće smatra da je bilo potrebno dokazati da je optuženi svoje radnje preduzimao u cilju progona, odnosno kako je moguće da optuženi nije znao šta radi i šta mu je bio zadatak.

(a) Nalazi Apelacionog vijeća:

38. Apsolutno bitna povreda odredbi krivičnog postupka u skladu sa članom 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH postoji kada prvostepena presuda, kao formalni sudski akt, sadrži određene nedostatke u izreci i obrazloženju, koji su po svojoj prirodi takvi, da onemogućavaju ispitivanje njene zakonitosti i pravilnosti. Bitna povreda odredbi krivičnog postupka u smislu ove tačke postoji i u slučaju ako prvostepena presuda uopće ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama.

39. Nakon detaljne i sveobuhvatne analize izreke pobijane presude, apelaciono vijeće je ocijenilo da je ona dovoljno jasna i razumljiva, te da joj razlozi iz obrazloženja nisu protivrječni. Ovo vijeće ocjenjuje da su forma i sadržaj presude u skladu sa odredbama procesnog zakona, te da ni u tom pogledu nije bilo kršenja zakona.

40. Naime, ovo Vijeće ne nalazi osnovanim žalbeni prigovor optužbe da je izreka pobijane presude nerazumljiva i kontradiktorna obrazloženju, iz razloga što činjenični opis krivičnog djela iz izreke presude odgovara obrazloženju i razlozima pobijane presude, odnosno pravnoj kvalifikaciji krivičnog djela za koje je osuđen optuženi Predrag Prošić. Naime, iz obrazloženja pobijane presude proizilazi da je optuženi Predrag Prošić radnjama opisanim pod tačkom 1. izreke ove presude, kršeći pravila međunarodnog prava, za vrijeme rata, učinio protivzakonito zatvaranje civilnog stanovništva opštine Sanski Most, čime je počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona SFRJ, u vezi sa članom 22. istog Zakona, tako što je 27. maja 1992. godine, zajedno sa drugim vojnicima, vršio pretres porodičnih kuća naselja Mahala, Muhići i Otoka, iz kojih su nezakonito istjerali zatečene civile, djecu, žene i muškarce, prisiljavajući ih pod prijetnjom vatrenim oružjem da se moraju kretati prema mjestima koja su bila određena kao

sabirališta, a odakle su prevoženi u centar grada i zatvarani u prostore Osnovne škole “Narodni Front” i “Sportske dvorane”, koji su pretvoreni u zatočeničke centre, među kojima i Topalović Semila i njegovu porodicu, Velić Rifeta i njegovu porodicu, Topalović Safeta zv. “Ćapi”, Topalović Suada i Topalović Hamida.

41. Cijeneći elemente bića krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, da djelo počinioca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava, da kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, da djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, te da počinitelj mora narediti ili počiniti djelo, prvostepeno vijeće je, suprotno žalbenim prigovorima, ispravno utvrdilo ispunjenost svih elemenata na strani optuženog Predraga Prošića.

42. U tom smislu apelaciono vijeće također nalazi da obrazloženje pobijane presude sadrži adekvatnu i dostatnu argumentaciju u pogledu radnji koje se stavljaju na teret optuženom, a koje kao takve proizilaze i iz činjeničnog opisa osuđujućeg dijela izreke pobijane presude.

43. Ukazujući da prvostepeno vijeće u izreci navodi oružani sukob između Armije BiH i Vojske SR BiH, a da se u obrazloženju ne navodi koje su strane u sukobu bile u inkriminirano vrijeme, žalbom se zapravo ne dovode u pitanje zaključci koje su od odlučujućeg značaja, odnosno ne dovode u pitanje utvrđenja u pogledu postojanja bitnih elemenata bića krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Naime, utvrđenje da su radnje optuženog preduzete za vrijeme rata, kao jednog od elemenata bića predmetnog krivičnog djela, prvostepeno vijeće je zasnovalo na izvedenim dokazima, te iznijelo ispravan zaključak da je u inkriminisano vrijeme postojalo ratnje stanje na teritoriji BiH.

44. Postojanje oružanog sukoba u situaciji kada je utvrđeno postojanje ratnog stanja na teritoriji BiH, okolnost je koja se pretpostavlja, i koju u konkretnom slučaju prvostepeno vijeće obrazlaže u pobijanoj presudi u odjeljku E, ukazujući da se veza između djela optuženog i oružanog sukoba može utvrditi na osnovu nekoliko faktora, a to su položaj optuženog, priroda žrtve, cilj napada ili činjenica da je djelo izvršeno u kontekstu službenih dužnosti optuženog.

45. Nadalje, u kontekstu utvrđivanja postojanja bitnih elemenata krivičnog djela za koje je osuđen prvostepenom presudom optuženi Prošić, bitno je napomenuti da je bilo potrebno nesporno utvrditi da je kršenje pravila međunarodnog prava počinjeno u

vrijeme rata i da je djelo optuženog povezano sa ratom. A kako svaki rat pretpostavlja oružani sukob, ali svaki oružani sukob, ne i rat, po ocjeni ovog vijeća, činjenični navodi iz izreke pobijane presude „ *Za vrijeme rata u BiH krajem mjeseca maja 1992. godine...*“, *zapravo predstavljaju opći element krivičnog djela* Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, koji je u obrazloženju pobijane presude utvrđen i zasnovan na iskazima saslušanih svjedoka i uloženi materijalnih dokaza.

46. Razmatrajući naslovljeni žalbeni prigovor tužilaštva, apelaciono vijeće je došlo do zaključka da je prvostepeno vijeće dalo pravilnu i sveobuhvatnu argumentaciju u pobijanoj presudi, kojom u cijelosti potvrđuje činjenične navode iz osuđujućeg dijela izreke presude, čime se ukazuje neosnovanim žalbeni prigovori tužilaštva u smislu bitnih povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH.

47. Apelaciono vijeće je cijeneći žalbene prigovore, također našlo da su u pobijanoj presudi dati razlozi o odlučnim činjenicama relevantnim za presuđivanje u ovoj krivičnopravnoj stvari, uz detaljnu i iscrpnu analizu svih dokaza kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj povezanosti. U pobijanoj presudi prvostepeno vijeće se osvrvalo na one dokaze koji su relevantni za donošenje odluke, te je u obrazloženju odluke iznosilo zaključke o činjenicama koje su od suštinske važnosti za odluku, a koje se tiču bitnih elemenata krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. Stav 1. KZ SFRJ. Posve jasno se u sadržaju pobijane presude navodi iz kojih razloga je izvršena prekvalifikacija krivičnog djela koje se optužnicom Tužilaštva BiH stavljalo na teret optuženom Prošiću. Naime, prvostepeno vijeće nije utvrdilo da je optuženi vršio progon nesrpskog stanovništva na diskriminatorskoj osnovi, što predstavlja bitno obilježje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, te je suprotno žalbenim prigovorima u tom kontekstu i dalo obrazloženje i zaključke koje se temelje na argumentaciji koju u cjelosti prihvata i ovo vijeće.

48. Iz naprijed navedenih razloga, apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće primjenom principa slobodne ocjene dokaza, iz člana 15. ZKP BiH, pravilno ocijenilo sve dokaze izvedene na glavnom pretresu, kako iskaze svjedoka, tako i materijalne dokaze, te da je u obrazloženju pobijane presude posebnu pažnju poklonilo dokazima koji su se po svom značaju i kvaliteti isticali, odnosno koji su bili od presudnog značaja za utvrđivanje odlučnih činjenica i donošenje konačne odluke u pogledu krivice optuženog.

49. Slijedom navedenog, apelaciono vijeće nalazi da žalba tužilaštva nije osnovano ukazala da je pobijana presuda nepravilna i nezakonita, te shodno tome ovo vijeće zaključuje da prvostepeno vijeće nije povrijedilo odredbu člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH.

D. PODOSNOV TREĆI – ŽALBA ODBRANE OPTUŽENOG PREDRAGA PROŠIĆA;

ČLAN 297. STAV 1. TAČKA K ZKP BiH: ODBRANA OPTUŽENOG PREDRAGA PROŠIĆA SMATRA DA POBIJANA PRESUDA NE SADRŽI RAZLOGE O ODLUČNIM ČINJENICAMA, TE DA JE IZREKA PRESUDE PROTIVRJEČNA RAZLOZIMA PRESUDE

50. Žalbom odbrane optuženog Prošić Predraga, ukazuje se da prvostepena presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama, te da evidentno u sporno vrijeme nije bilo proglašeno ratno stanje, stoga je prema navodima žalitelja pogrešna konstatacija prvostepenog suda iznesena na stranici 25 prvostepene presude pod tačkom 67, bez obzira što se u toj tački prvostepeni sud poziva na iskaze svjedoka i uložene materijalne dokaze, sa sigurnošću se žalbom tvrdi da u inkriminisano vrijeme (kraj maja '92) nije bilo proglašeno ratno stanje na teritoriji BiH.

51. Pojam oružani sukob mora se tumačiti posebno kao „oružani“ i kao „sukob“, ne može se prihvatiti da je postojao sukob. Pripadnici muslimanskog stanovništva u kritično vrijeme nisu imali oružje, nisu davali otpor, odnosno izazivali sukob, te prema stavu odbrane, nije bilo ni ove vrste objektivne inkriminacije, odnosno oružanog sukoba. Odbrana smatra da bi se događaji iz kraja maja '92 u mjestima Mahala, Muhići i Otoka mogli kvalifikovati kao unutrašnji nemir i zategnutost, što se graniči sa oružanim sukobom prema pravilima i praksi međunarodnog prava, ali se ipak ne može govoriti o postojanju oružanog sukoba.

52. Uloga optuženog sa aspekta njegovog umišljaja u akciji „čišćenja terena i oduzimanja naoružanja nelegalnim formacijama“, prema navodima žalbe je upitna, posebno, jer je isti bio samo vojnik koji je izvršavao nečija naređenja pa bi logikom prvostepenog suda svi pripadnici 6 Sanske brigade metodom induktivnog zaključivanja bili ratni zločinci, a sa druge strane bi i svi pripadnici Armije BiH bili ratni zločnici, a što se ne bi objektivno moglo prihvatiti.

53. Sadržaj radnji koje se stavljaju na teret optuženom nisu dokazane, te žalba ukazuje da optuženi nije mogao znati da će muslimansko stanovništvo koje je preveženo u sportsku dvoranu i osnovnu školu „Narodni front“, biti izloženo tjelesnim i duševnim patnjama. Žalbom se ukazuje da je sve to samo konstrukcija prvostepene presude kako bi se formalno pravdao umišljaj na koji se presuda poziva u tački 194, strana 53. Na strani optuženog, prema navodima žalbe, nije bilo motiva za izvršenje teškog krivičnog djela koje mu se stavlja na teret.

(a) Nalazi Apelacionog vijeća

54. Apelaciono vijeće iznesene prigovore odbrane nalazi u cjelosti neosnovanim. Naime, opšti elementi krivičnog djela koje se stavlja na teret optuženom, pobijanom presudom nesporno su utvrđeni, te se zaključci u pogledu postojanja ratnog stanja na teritoriji BiH u inkriminisano vrijeme, kao i veza djela optuženog sa ratom, po ocjeni ovog vijeća, ispravno temelje na izvedenim dokazima, odnosno iskazima saslušanih svjedoka, a posebno uloženoj materijalnoj dokumentaciji, detaljno ocjenjenoj u sadržaju odjeljaka B. pobijane presude. U pomenutom sadržaju, po ocjeni ovog vijeća data je i ocjena u kontekstu postojanja oružanog sukoba na teritoriji Autonomne Regije Krajina (ARK-a), te se suprotni žalbeni prigovori odbrane odbijaju kao neosnovani.

55. Žalbeni prigovori da sadržaj radnji koji se stavlja na teret optuženom nije dokazan, ovo vijeće jednako nalazi neosnovanim.

56. Činjenica da drugostepeno vijeće nije ocijenilo dokaze na način koji je odgovarao odbrani ne čini drugostepenu presudu manjkavom i nepotpunom, upravo suprotno, čini je jasnom i koncentrisanom na bitne elemente krivičnog djela za koje je optuženi i osuđen.

57. Stoga, žalbeni prigovor da izostaje ocjena dokaza i činjenica koje idu u korist optuženog, ovo vijeće odbija kao neosnovan, s tim da će detaljnije ispitati navedeni žalbeni prigovor u dijelu presude koji se odnosi na činjenično stanje iz pobijane presude.

58. Slijedom navedenog, apelaciono vijeće konstatuje da u konkretnom slučaju nije došlo do bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, kako se to neosnovano potencira u predmetnim žalbama Tužilaštva i branioca optuženog.

IV. OSNOVI ZA ŽALBU PREMA ČLANU 299. ZKP BIH: POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

59. Standard koji žalbeno vijeće treba primijeniti prilikom preispitivanja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja jeste utemeljenost.

60. Žalbeno vijeće će prilikom razmatranja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja utvrditi da li bi jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima došao do tog zaključka isključujući svaku sumnju. Neće svaka činjenična greška biti razlog da žalbeno vijeće ukine presudu, nego samo ona greška koja je uzrokovala nepravilnu presudu što se kvalifikuje kao krajnje nepravičan ishod sudskog postupka, kao u slučaju kada je optuženi osuđen uprkos nedostatku dokaza o biću krivičnog djela.

61. Prilikom utvrđivanja da li je zaključak pretresnog vijeća bio opravdan žalbeno vijeće će krenuti od načela da se ne treba olako upuštati u narušavanje činjeničnog stanja koje je utvrdilo pretresno vijeće. Žalbeno vijeće ima na umu, kao opšte načelo da je zadatak da sasluša, provjeri i odmjeri dokaze izvedene na glavnom pretresu prvenstveno u diskrecionoj nadležnosti pretresnog vijeća. Stoga žalbeno vijeće mora iskazati određeno uvažavanje u pogledu činjeničnog stanja koje je utvrdilo pretresno vijeće.

62. Žalbeno vijeće može vlastitim nalazom zamijeniti utvrđenje pretresnog vijeća samo ako jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima ne bi mogao donijeti takvu presudu, kada dokazi na koje se oslanjalo pretresno vijeće ne bi mogli biti prihvaćeni od strane bilo kojeg objektivnog suda ili kada je ocjena dokaza "potpuno pogrešna".

63. Članom 299. ZKP BiH propisano je kada se presuda može pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Odlučne činjenice se utvrđuju neposredno pomoću dokaza, ili posredno iz drugih činjenica (Indicija ili kontrolnih činjenica). Samo one činjenice koje su sadržane u presudi mogu se smatrati da postoje, te bez obzira što odlučne činjenice postoje, u presudi se uvijek moraju dati razlozi o njihovom postojanju. U suprotnom nema utvrđenog činjeničnog stanja (nepotpuno utvrđeno činjenično stanje). Ukoliko neka odlučna činjenica nije utvrđena

onako kako je zaista postojala u stvarnosti nekog događaja, onda postoji pogrešno utvrđeno činjenično stanje.

64. U odnosu na neposredne i posredne dokaze Ustavni sud Bosne i Hercegovine naglašava da dokazivanje činjenica putem posrednih dokaza nije samo po sebi u suprotnosti sa načelom pravičnog suđenja, u skladu sa članom 6. stav 1. EKLJP.⁶ Međutim, dokazanost činjenice putem posrednih dokaza mora se utvrditi izvan svake razumne sumnje, gdje mora postojati čvrsta i logična povezanost tako da činjenični zaključak pretresnog vijeća bude jedini mogući zaključak na osnovu dokaza. Kriterij koji se primjenjuje jeste razumna sumnja. Vrlo rijetko se činjenica može dokazati izvan svake sumnje. Svakako, kao kada se sastave svi dijelovi neke slagalice, ponekad posredni dokazi mogu biti uvjerljiviji od svjedočenja neposrednog očevidca koje može biti podložno varljivosti ljudske percepcije.

65. Ocjenu o tome da li je pogrešno utvrđeno činjenično stanje, apelaciono vijeće će dati u odnosu na činjenice i utvrđenja na koja je odbrana u žalbi ukazala. Kao što je prethodno navedeno, za ovakvu ocjenu treba primijeniti kriterijum po kojem će se razmotriti svi žalbeni prigovori i ocijeniti da li određena odlučna činjenica proizilazi iz izvedenih dokaza.

B. ŽALBA TUŽILAŠTVA

66. Žalba Tužilaštva BiH ukazuje da se od strane prvostepenog vijeća na osnovu uložених materijalnih dokaza optužbe, pogrešno zaključuje da je u inkriminirano vrijeme bilo proglašeno ratno stanje, te dalje pogrešno cijeni dokaze i u kontekstu dokazivanja još jednog elementa djela, a to je da je postojao oružani sukob Armije BiH i Vojske Republike Srpske.

67. Pored dokaza, u kontekstu postojanja oružanog sukoba, na kojem se nije mogla temeljiti presuda (utvrđene činjenice), žalba ukazuje da je vijeće cijeno i iskaz svjedoka Fikreta Muhića, koji iskaz da je cijenen u cjelosti, a ne selektivno, nije mogao rezultirati zaključkom da je postojao oružani sukob, naprotiv jedini zaključak bi mogao biti da su Krizni štab i komandant 6. Sanske brigade vojske koja je u to vrijeme boravila u Sanskom Mostu pripremali napad na muslimanska naselja opštine i da su

pripremali izvršenje zacrtanih zadataka, odnosno progon stanovnika nesrpske nacionalnosti sa područja srpske opštine Sanski Most.

68. Optužba u žalbi navodi da prvostepeno vijeće nije našlo drugu stranu u sukobu, odnosno nije našlo da su se vodile oružane borbe, nego naprotiv svi dokazi ukazuju na postojanje širokog i sistematičnog napada. Dakle prvostepeno vijeće, kako tvrdi žalba tužilaštva, na osnovu tačno utvrđenih činjenica izvlači pogrešan zaključak da je na području Sanskog Mosta postojao i širok i sistematičan napad i rat i oružani sukob. Po osnovu tako pogrešnog zaključka prvostepeno vijeće zaključuje ponovo pogrešno, da radnje optuženog Prošića ne čine dio tog napada.

69. Prihvaćeno je od strane prvostepenog vijeća da je optuženi sa drugim vojnicima učestvovao u opisanim radnjama u tački 1. izreke najmanje 27. maja 1992. godine, dakle u vrijeme kada je još trajao napad na civilno stanovništvo. Optuženi Predrag Prošić izvršava zadatke kao pripadnik 6. Sanske brigade koja je radila u sadejstvu sa teritorijalnom odbranom, a po zapovjesti načelnika Štaba TO Nedjeljka Aničića o napadu na naselja Muhići, Mahala i Otoka koja su bila nastanjena civilnim stanovništvom i u kojima nije bilo vojnog cilja. Izneseni dokazi, prema navodima žalbe tužilaštva, upućuju da je optuženi znao za napad i da je prvostepeno vijeće izvuklo pogrešan zaključak da njegove radnje ne čine dio tog napada.

70. Dokazi izvedeni na glavnom pretresu kao i izreka presude potvrđuju da je optuženi učestvovao u istjerivanju lica muslimanske nacionalnosti iz njihovih kuća da je poduzeo radnje za koje je bio svjestan da su zabranjene i potpuno svjestan da su usmjerene protiv muslimana naselja Muhići, Mahala i Otoka odnosno protiv njihovih komšija samo zato što su druge nacionalnosti ili vjere.

71. Iz ponašanja optuženog za vrijeme napada sasvim jasno proizilazi da je on bio svjestan kada su napadi počeli, da su bili usmjereni protiv civilnog stanovništva i protiv određene etničke vjerske i političke skupine i sasvim je sigurno da djela nije počinio iz ličnih motiva. Činjenica da je optuženi Prošić pokušao nekoga da zaštiti, prema navodima žalbe, mogla se cijeliti eventualno kao olakšavajuća činjenica, a ne kao okolnost koja kod optuženog otklanja svijest da je napad na civile Mahale, Muhića i Otoke na nacionalnoj ili vjerskoj osnovi, odnosno diskriminatorski. Iz iskaza svjedoka i

⁶ M.Š., AP-661/04 (Ustavni sud BiH), Odluka o prihvatljivosti i meritumu od 22. aprila 2005. godine, para. 36.

ne proizilazi da je optuženi imao nakanu da nekoga spasi: iskaz Šabić Senada, Velić Rifeta, okolnosti vezano za najboljeg prijatelja Topalović Safeta.

72. Konačno, žalbom se ukazuje da prvostepeno vijeće bez obzira što kao nepobitnu činjenicu utvrđuje da je na području Sanskog Mosta postojala diskriminatorna namjera i to nesumnjivo „na strani onih po čijim naredbama je zločin izvršen.“ iz dispozitiva optužnice izbacuje navod da su u Sanskom Mostu djela počinjena prema Muslimanima i Hrvatima, a očito zato nije imalo uporište u izvedenim dokazima.

(a) Nalazi Apelacionog vijeća

73. Naime, pobijanom presudom utvrđeno je da optuženi Predrag Prošić radnjama opisanim u tački 1 pobijane presude počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. Stav 1. KZ SFRJ u vezi sa članom 22. istog Zakona. Prvostepeno vijeće nije prihvatilo pravnu kvalifikaciju iz predmetne optužnice, jer je ispravno zaključilo da, iako je postojao širok i sistematičan napad,⁷ u ovom postupku nije dokazano da su radnje optuženog činile dio tog napada.

74. Dalje, na osnovu ispravno utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeno vijeće je cijenilo da ni diskriminatorna namjera, koja čini bitni element progona kao zločina protiv čovječnosti nije dokazana na strani optuženog. U tom kontekstu prvostepeno vijeće utvrđuje da je optuženom Prošić Predragu bilo poznato da se civilno stanovništvo u Sanskom Mostu zatvara na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, odnosno da se radi o zatvaranju nesrpskog stanovništva, međutim optuženi svojim radnjama nije

⁷ Prilikom odlučivanja o postojanju 'napada', prema praksi MKSJ, moraju se uzeti u razmatranje sveukupne okolnosti koje se odnose na postupanje prema ciljnom stanovništvu (stanovništvu koje je predmet napada). Između ostalog, potrebno je uzeti u obzir (1) nezakonito hapšenje i protivpravno pritvaranje civila (*Tužilac protiv Blagcja Simića et al.*, predmet br. IT-95-9-T, prvostepena presuda, 17. oktobar 2003. par. 978-980). (2) osnivanje zatočeničkih objekata u kojima su zatočnici izlagani okrutnom i nehumanom postupanju, mučenju ili ubistvima (Ibid), (3) kidnapovanje/otmica ili prisilne nestanke civila (*Tužilac protiv Fatmira Limača et al.*, supra par. 199-201, 203, 207-209), (4) rušenje zgrada, kuća i vjerskih objekata (Ibid. u 196. Vidi takođe *Tužilac protiv Mileta Mrksića et al.*, predmet br. IT-95-13/1-T, prvostepena presuda, 27. septembar 2007. par. 465-466 i 472; i *Tužilac protiv Mladena Naletilića et al.*, predmet br. IT-98-34-T, prvostepena presuda, 31. mart 2003. par. 238). (5) progon stanovništva iz područja (deportacija/prisilno premještanje) - *Tužilac protiv Blagcja Simića et al.*, supra par. 979-980., (6) "uvođenje diskriminatornih mjera i 'autoritarnog preuzimanja vlasti'" (*Tužilac protiv Dragana Nikolića*, predmet br. IT-94-2-R61, Pregled Optužnice prema pravilu 61 Pravidnika o postupku i dokazima, 20. oktobar 1995. par. 27.), (7) intenzivno granatiranje područja (*Tužilac protiv Mileta Mrksića et al.*, supra par. 465-466) i (8) pljačkanje/pretresanje kuća (*Tužilac protiv*

pokazao da dijeli diskriminatornu namjeru⁸ koja je nesumnjivo postojala na strani onih po čijim naredbama je zločin izvršen.

75. Iznoseći navedeni zaključak, suprotno žalbenim navodima, prvostepeno vijeće posve ispravno cijeni okolnosti na strani optuženog, navodeći da su svjedoci Mudrinić Miroslav, Rifet Velić, Elvir Mujagić, Dževad Kazić, Topalović Damir saglasno izjavili da se optuženi Predrag Prošić uglavnom družio sa muslimanskim stanovništvom, prije početka rata, kao i da je u periodu odvođenja civilnog stanovništva u opštini Sanski Most pružao zaštitu muslimanskom stanovništvu. U tom pravcu prvostepeno vijeće je valjano analiziralo iskaz svjedoka Velić Mirsada koji je svjedočio da je optuženi Prošić radio kod njegovog oca, da je bio pošten i valjan, te da je u tom poslu i njegova porodica imala povjerenje u njega. Prema navodima ovog svjedoka, njegov otac je tražio pomoć od optuženog Prošić Predraga, koji im je pružio zaštitu tako što je boravio u njihovoj kući, te je njegovog oca i majku sedmično obilazio za sve vrijeme rata dok nisu napustili Sanski Most. Na slične okolnosti svjedočio je i Senad Šabić, navodeći da je optuženi Prošić pokušao da ih zaštiti od drugih vojnika koji su ih na kraju istjerali iz kuće, kao i da je optuženi Predrag Prošić ohrabrivao njegovu majku tako što joj je govorio da se ne boji.

76. Analizirajući iznesena činjenična utvrđenja, u granicama žalbenih prigovora Tužilaštva, kojima se osporavaju tvrdnje pobijane presude da radnje optuženog ne čine dio širokog i sistematičnog napada, ovo vijeće nalazi posve ispravnim ocjenu prvostepenog vijeća da tužilaštvo nije dokazalo da su radnje optuženog dio širokog i sistematičnog napada, te da je postojala diskriminatorna namjera na strani optuženog Prošića, zbog čega žalbene prigovore optužbe kojima se ukazuje suprotno nalazi neosnovanim.

77. Naime, kada se imaju u vidu utvrđeni i izneseni činjenični zaključci, detaljno razrađeni u sadržaju tačke G pobijane presude, i po ocjeni ovog vijeća, ispravno se zaključuje da je optuženi radnjama opisanim u tački 1 izreke pobijane presude kršeći

Drago juba Kunarca et al., predmet br. IT-96-23-T & IT-96-23/1-T, prvostepena presuda, 22. februar 2001. par. 573).

⁸ Žalbeno vijeće MKSJ je definisalo elemente progona kao zločina protiv čovječnosti, kao radnje ili propust koji su: 1) *de facto* diskriminacija i kojim se uskraćuje ili narušava neko temeljno pravo definisano međunarodnim običajnim ili ugovornim pravom; i 2) izvršeni su hotimično, sa namjerom diskriminacije po jednoj od navedenih osnova, **tačnije, na osnovu rasne, vjerske ili političke pripadnosti**. (Tužilac protiv *Kvočke i drugih*, IT-98-30/1-A, presuda od 28.02.2005. godine, paragraph 320.)

pravila međunarodnog prava, za vrijeme rata, učinio radnje protivzakonitog zatvaranja kao saizvršilac, koje radnje predstavljaju nečovječno postupanje prema zaštićenoj skupini lica, civilima, zabranjeno zajedničkim članom 3. Ženevskih konvencija, a čime je optuženi počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, u vezi sa članom 22. istog Zakona.

78. Žalbeni prigovori tužilaštva kojim se dovodi u pitanje izneseni zaključak, u principu se svodi na osporavanje zaključaka u pogledu utvrđenih općih elemenata krivičnog djela za koje je oglašen krivim optuženi Predrag Prošić. Pa se tako dovode u pitanje zaključci u pogledu postojanja oružanog sukoba u inkriminirano vrijeme, kao i strana u sukobu, te postojanja ratnog stanja u inkriminirano vrijeme.

79. Po ocjeni ovog vijeća, istaknuti žalbeni prigovori ne dovode u pitanje zakonitost i ispravnost pobijane presude, niti u tom dijelu.

80. Naime, iz sadržaja pobijane presude, tačnije sadržaja tačke A., proizilazi da su od strane prvostepenog vijeća posve ispravno i detaljno razrađeni bitni elementi krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, tj. da djelo počinio mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava, da kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, da djelo počinio mora biti povezano sa ratom, te da počinilac mora narediti ili počiniti djelo.

81. Stoga, kada se imaju u vidu ovako izneseni elementi krivičnog djela, te utvrđeno činjenično stanje: *„...kršeći pravila međunarodnog prava, za vrijeme rata, učinio protivzakonito zatvaranje, civilnog stanovništva opštine Sanski Most, čime je počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav (1) Krivičnog zakona SFRJ, u vezi sa članom 22. istog Zakona, tako što je 27. maja 1992. godine, zajedno sa drugim vojnicima, vršio pretres porodičnih kuća naseља Mahala, Muhići i Otoka, iz kojih su nezakonito istjerali zatečene civile, djecu, žene i muškarce, prisiljavajući ih pod prijetnjom vatrenim oružijem da se moraju kretati prema mjestima koja su bila određena kao sabirališta, a odakle su prevoženi u centar grada i zatvarani u prostore Osnovne škole “Narodni Front” i “Sportske dvorane”, koji su pretvoreni u zatočeničke centre, među kojima i Topalović Semila i njegovu porodicu, Velić Rifeta i njegovu porodicu, Topalović Safeta zv. “Ćapi”, Topalović Suada i Topalović Hamida.“*, žalbeni prigovori tužilaštva kojim se osporavaju

zaključci u pogledu postojanja oružanog sukoba, tj. elementa koji se pored utvrđenog postojanja ratnog stanja u kontekstu postojanja ovog krivičnog djela⁹, nije niti morao utvrditi, ne dovode u pitanje posve ispravne i na zakonu utemeljene zaključke prvostepenog vijeća.

82. Slijedom iznesenog, a nakon svestrane analize izvedenih dokaza prvostepeno vijeće je po ocjeni ovog vijeća ispravno utvrdilo da je optuženi poduzetim radnjama prekršio pravila međunarodnog prava za vrijeme rata i to odredbe Konvencije kako je navedeno u izreci prvostepene presude, dok s druge strane i po ocjeni ovog vijeća Tužilaštvo nije dokazalo da je optuženi vršio progon nesrpskog stanovništva na diskriminatorskoj osnovi, iz kojih razloga se žalba Tužilaštva u pogledu osporavanih činjeničnih zaključaka osuđujućeg dijela presude, odbija kao neosnovana.

- Osporavani oslobađajući dio presude;

83. Optuženi je oslobođen da je počinio radnje pod tačkama 2 i 3 izreke presude uslijed nedostatka dokaza.

84. Žalba ukazuje da se iz pobijane presude može zaključiti da prvostepeno vijeće nije povjerovalo svjedoku Vojniković Veziri kao jedinom preživjelom svjedoku da je osoba koja je pucala na nju i one koje su se sa njom skrivali u kući Hilme Hegića, optuženi Prošić Predrag. Prihvaćeni su u cjelosti prigovori odbrane u pogledu identiteta optuženog, tačnije opisa optuženog, koji se razlikuje od izjave svjedoka Vezire, međutim na te okolnosti se ne izvode radnje dokazivanja, a pri tome se zanemaruje protok vremena i činjenica da se za 20 godina može promijentiti boja kose i opis optuženog. Posebno imajući u vidu da prvostepeno vijeće nije imalo nikakve dokaze o izgledu optuženog u vrijeme izvršenja djela.

85. Svjedokinja Vojniković Vezira nije spominjala u ranijim izjavama optuženog Predraga Prošića (1993. i 1996. godine), odnosno ime i prezime osobe koja je izvršila ubistvo. Žalba tužilaštva ukazuje da iz sadržaja zapisnika, dokaza odbrane optuženog Prošića (O2 i O3), ne proizilazi da je svjedokinja ikad pitana ko je to učinio i da nije pitana da li zna ko je to učinio.

⁹ Opći elemetni krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, propisani alternativno: „Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije..“

86. Nadalje, tužilaštvo žalbom ukazuje da je svjedokinja Vojniković Vezira bila u puno boljem psihofizičkom stanju na glavnom pretresu, nego što je to bila 1993. godine. Da je prvostepeno vijeće analiziralo iskaz svjedokinje Vezire na način da je isti dovelo u vezu sa svim ostalim iskazima svjedoka i dokazima, nesumnjivo bi moralo izvući potpuno drugačiji zaključak, a to je da je svjedokinja Vezira znala ubicu i da ga je prepoznala u inkriminisanom periodu i da ne odustaje od svoje tvrdnje da je izvršilac ubistva Prošić Predrag zv. „Pedo“. U kontekstu izjave svjedokinje Vezire, prema navodima žalbe, nisu se ispravno cijenili ni iskazi svjedoka Dušanke Topalović, Semila Topalović, Jasminke Hasić .

87. Prvostepeno vijeće, prema navodima žalbe tužilaštva nije dovoljno obrazložilo zašto nije povjerovalo svjedočenjima Muhić Fikreta i Jasminke Hasić, jednako kao što prema navodima žalbe, prvostepeno vijeće ne obrazlaže kako poklanja vjeru svjedočenju svjedoka odbrane Nalić Faruku koji svjedoči na način „čuo sam.... vjerovatno....“ Potpuno je izostavljeno da se daju argumenti zbog čega se prihvata da je svjedok koji je više čuo nego vidio mogao dovesti u sumnju izjavu svjedokinje Vezire Vojniković, pa i svjedoka Fikreta Muhića koji je iz logora doveden na prepoznavanje leševa.

88. Oslobođajući dio presude koji se odnosi na tačku 3 (da je optuženi odveo Velić Sadmira, Pašić Smaila i Selman Naila u pravcu Krkojevaca), prvostepeno vijeće nije pravilno cijenilo iskaze svjedoka Topalović Semila i Vehabović Džemala kao svjedoke koji nisu opisivali odvođenje Velić Sadmira, Pašić Smaila i Selman Naila, oni nisu bili svjedoci tog dešavanja, nije jasno zašto su se iskazi tih svjedoka cijenili na te okolnosti.

89. Svjedok Velić Rifet je izričito potvrdio da je optuženi Predrag Prošić odveo vezane njegovog sina Sadmira, kao i Pašić Smaila i Selman Naila, u pravcu Krkojevaca, pri tome je zanemarana okolnost da je na Prošiću viđeno zlato koje je pripadalo Pašić Smailu zvanom Lola, kao i da na pitanje, u sportskoj dvorani, Topalović Safeta zv. Ćapi, njegovog najboljeg prijatelja, je li to ubio Lolu, optuženi nije negirao, već naprotiv, nasmijao se i izašao. Poslije toga ubijen je i Topalović Safet.

b) Nalazi Apelacionog vijeća

90. Apelaciono vijeće nalazi pravilnim zaključak prvostepenog vijeća da saslušani svjedoci i izvedeni materijalni dokazi Tužilaštva nisu mogli ubijediti sud da se događaj

desio na način kako je to opisano u tački 2 i 3 optužnice, konkretno u pogledu učešća optuženog u ubistvima Čoralić Kasima, Čoralić Nurije, Nalić Emira, Nalić Senada, Nalić Nafije, Vojniković Adema, Bašić Edina i Bašić –Unić Tatjane, kao i ubistvima Selman Naila, Pašić Smaila zv. „Lola“ i Velić Sadmira.

Prvostepeno vijeće nije moglo sa potrebnom sigurnošću utvrditi učešće optuženog Predraga Prošića u ubistvima zatočenih civila u kući Hilme Hegića, u naseju Muhići: ubistva Čoralić Kasima, Čoralić Nurije, Nalić Emira, Nalić Senada, Nalić Nafije, Vojniković Adema, Bašić Edina i Bašić – Unić Tatjane;

91. Naime, nesporno je utvrđeno od strane prvostepenog vijeća da se optuženi Predrag Prošić nalazio u kritično vrijeme ispred kuće Hilme Hegića, a što su potvrdili i saslušani svjedoci, Huso Trožić i Damir Topalović, ali ne i da je bio u kući Hilme Hegića i da je na opisani način lišio života civile koji su se nalazili u kući.

92. Prvostepeno vijeće je, a suprotno žalbenim tvrdnjama, nakon svestrane analize svih relevantnih dokaza u prvom redu dokaza subjektivne prirode, iskaza svjedoka, osnovano zaključilo da saslušani svjedoci i izvedeni materijalni dokazi nisu mogli ubijediti sud da se događaj desio na način predstavljen optužnicom. I ovo Vijeće je stava da slijedom ponuđene dokazne građe nije moguće sa potrebnom sigurnošću, koju zahtjeva standard „van razumne sumnje“, utvrditi ulogu optuženog u kritičnom događaju.

93. Svjedokinja Vezira Vojniković, jedini očevidac događaja i jedina preživjela iz grupe koja se skrivala u kući Hilme Hegića, svjedočeći kao svjedok Tužilaštva i kao svjedok odbrane, identifikovala je optuženog Predraga Prošića kao izvršioca ubistva civila u kući Hilme Hegića pri tome ga opisujući kao „povisokog, plavjieg“.

94. Žalba optužbe je fokusirana na dijelove iskaza saslušanih svjedoka, te iskaza svjedokinje Vojniković, pri čemu se isti fragmentarno navode, bez da se u cjelosti analiziraju i uoče nesaglasnosti kako unutar samog iskaza, tako i u poređenju svakog od njih sa ostalim. Pobijana presuda je vjerodostojno iznijela sadržaje iskaza svjedokinje Vojniković, date na glavnom pretresu, kao i iskaze iz istrage koje je svjedokinja davala u toku 1993. i 1996. godine.

95. Na glavnom pretresu 01.06.2012. godine Vezira Vojniković, kao svjedok Tužilaštva detaljno je opisala događaj iz tačke 2. optužnice, navodeći da je lice koje je

ušlo u kuću, izvelo ih iz zaklona, iz automatske puške ubilo sve osobe osim nje, te zapalilo kuću, i da je prepoznala komšiju Predraga Prošića kao izvršioca zločina. Svjedokinja dalje, Predraga Prošića identifikuje kao „*Milke debele sina.*“ U fazi unakrsnog ispitivanja na upit branioca, svjedokinja optuženog Prošić Predraga opisuje da je: „*...bio mlađi..kao njen sin, a njen sin je imao 35 godina, da je imao nešto sivo na sebi, bio je povišok, plav,ji ili bje,ji.*“, te da je od drugih čula da Predrag Prošić ima brata Željka koji živi u Zagrebu i da njega ne poznaje. Svjedokinja je izjavila da je optuženog Predraga Prošića odmah prepoznala u momentu kada je otvorio poklopac zaklona u kojem su se nalazili, jer je isti često prolazio pored njene kuće. U toku svjedočenja kao svjedoka odbrane, branilac optuženog je ukazivao na razlike u pogledu identiteta optuženog. U tom pravcu su analizirane i izjave svjedokinje Vezire Vojniković od 03.01.1993. godine, u Centru službe bezbjednosti Bihać kojom prilikom je svjedokinja navela: „*da ih je plav momak u uniformi sa automatskom puškom isjerao u dnevni boravak. Ne zna kako se zove, ali je poznat i sigurna sam da je živio negdje u našem komšiluku.*“ Dalje, iz sadržaja Zapisnika o saslušanju svjedokinje od 14.11.1996. godine pred Višim sudom u Bihaću, vezano za identitet učinioca, proizilazi da je : „*zna, jer sam vijela, nakon što sam i ja izašla da je taj četnik bio visok plav, tanak, bio je mlađi, misli da nje imao ni 30 godina. Bio je uniformisan, naoružan, imao je bombe, veliki šmajser.*“

96. Stoga, detaljnom analizom iskaza svjedokinje Vezire Vojniković datog na glavnom pretresu i dovođenjem istog u vezu sa njenim svjedočenjem u istrazi iz 1993. i 1996. godine, perioda koji su vremenski bliži izvršenju djela, uočljive su određene nejasnoće i kontradiktornosti, koje je pravilno utvrdila i pobijana presuda.

97. Naime, jedini svjedok i očevidac događaja Vezira Vojniković u fazi istrage ne pominje ime optuženog, a viđenog izvršioca djela opisuje na način koji ne odgovara opisu Prošić Predraga. U toku glavnog pretresa pominje ime optuženog kao učinioca navedenih krivičnihopravnih radnji, ali ne pojašnjava zbog čega u istrazi kada su sjećanja bila svježija, ne pominje ime i prezime optuženog kao izvršioca, niti za njega daje odgovarajuću opis, naime opisuje ga kao „*taj četnik je bio visok, plav, bio je mlađi.*“, dok je sam branilac upravo ukazao na visinu optuženog konstatujući da je isti visok 172-173 cm, da je krupnije građe, tamnije kose, puti i bez posebnih karakteristika. Žalbeni prigovori tužilaštva kojim se osporavaju istaknuti zaključci pobijane presude, po ocjeni ovog vijeća nisu osnovani, posebno prigovori kojim se ukazuje da je svjedokinja Vojniković bila u puno boljem psihofizičkom stanju na

glavnom pretresu, nego što je to bila 1993. godine, kao i da iz sadržaja spornih zapisnika iz istrage ne proizilazi da je svjedokinja ikad pitana, ko je učinio zločin u kući Hilme Hegića i da nije pitana da li zna ko je to učinio.

98. Svjedokinja Vezira Vojniković je kako je to konstatovano u pobijanoj presudi u poodmakloj životnoj dobi, što uz narušeno zdravlje može da utiče na njeno sjećanje i pamćenje, a koje je i prema ocjeni ovog vijeća, a suprotno žalbenom navodima u vremenskom periodu 1993. i 1996. godine bilo svježije, i koje iskaze je davala uvijek na iste okolnosti, dakle o zločinu koji se desio u kući Hilme Hegića, a koji se uvijek odnosio na ubistva njenih najbližih članova porodice. Stoga, sve i da nije pitana da li zna ko je učinio zločin, na šta se ukazuje žalbom tužilaštva, u prilici kada daje iskaz na okolnosti ubistava u kući Hilme Hegića, u toku 1993. i 1996. godine, posebno kada se to svjedočenje i davanje iskaza odnosi i na ubistvo njenog sina, niko nije imao razloga spriječiti svjedokinju da kaže ime počinioca i da ga identificira, nego naprotiv svjedokinja istog uvijek opisuje kao nepoznato lice.

99. Dakle, i po ocjeni ovog vijeća, upravo činjenica da svjedokinja Vojniković u vrijeme kada daje iskaz o zločinu koji je preživjela, a u kojem su ubijeni njeni bliži članovi porodice, a posebno činjenica da je tom prilikom ubijen i njen sin, i to u vremenskom periodu koji je puno bliži izvršenju krivičnog djela, ne govori ime zločinca, tj. ne identifikuje optuženog Predraga Prošića, nego počinioca opisuje kao nepoznato lice, u potpunosti dovodi u sumnju njen iskaz dat na glavnom pretresu.

100. Potom iskazi svjedoka Fikreta Muhića i Jasminke Hasić, na koje žalba tužilaštva jednako ukazuje, a koji su svjedočili na okolnost događaja iz tačke 2 izreke presude, kada se dovedu u vezu sa iskazom svjedokinje Vezire, kako na glavnom pretresu tako i u toku istrage, očigledno ne doprinose razjašnjavanju spornih dijelova iskaza svjedoka Vezire Vojniković.

101. Naime, ukoliko se navedeni iskazi dovedu u međusobnu vezu, po mišljenju i apelacionog vijeća, uočavaju se određene nesaglasnosti u bitnim činjeničnim okolnostima, i to u pogledu dijela iskaza koji se odnosi na opis fizičkog izgleda izvršioca, tako i u pogledu okolnosti da li je svjedokinja znala ime izvršioca u vrijeme izvršenja djela, iako ga nije pominjala u iskazima iz istrage. Ovo pogotovo imajući u vidu i da su ti svjedoci dugi niz godina morali znati da se vodi istraga o tom slučaju, a nikada nisu smatrali potrebnim prijaviti i istražnim organima reći da im je odmah nakon počinjenog zločina Vojniković Vezira rekla ime počinioca tog zločina.

102. Stoga, prema ocjeni ovog vijeća, nisu prihvatljivi navodi tužilaštva, da prvostepeno vijeće nije dovoljno obrazložilo zašto nije povjerovalo svjedočenjima Fikreta Muhića i Jasminke Hasić, niti prigovori dovode u pitanje zaključke pobijane presude kada su u pitanju ocjene iskaza istaknutih svjedoka.

103. Jednako tako iskaz Nalić Fikreta, kojeg predmetna žalba posebno osporava, prvostepeno vijeće cijeni na okolnosti događaja opisanog u tački 2 izreke presude. Pri tome se u pobijanoj presudi analizira iskaz tog svjedoka na način da isti svjedoči o dešavanjima u inkriminisano vrijeme u naselju Muhići, te o tome ko je kontrolisao Muhiće i ko se kretao njihovom ulicom. Istina je da je u pobijanoj presudi navedeno da svjedok prilikom opisivanja šta je vidio pred kućom Hilme Hegića daje drugačiji opis od onog koji je navela svjedokinja Vezira Vojniković, međutim po ocjeni ovog vijeća, a suprotno žalbenim navodima, nije taj iskaz presudno doveo u sumnju vjerodostojnost iskaza svjedoka Vojniković. Naime, ono što je nesporno utvrđeno, a što proizilazi iz iskaza saslušanih svjedoka, bez obzira što je svjedok Nalić svjedočio da optuženog Prošića nije vidio u grupi sa Marčeta Miloradom, jeste da je upravo optuženi Predrag Prošić u kritično vrijeme viđen ispred kuće Hilme Hegića, ali je uz odsustvo dokazanoosti njegovih konkretnih radnji, ostala nerazjašnjeno da li je upravo optuženi lice koje je u toj kući zatečene civile ubio, unutrašnjost kuće zapalio i iz nje otišao.

104. Iskaz svjedoka Nalić Fikreta, prema ocjeni ovog vijeća, ne dovodi sam po sebi u sumnju iskaz svjedokinje Vojniković dat na glavnom pretresu, koliko zapravo svi saslušani svjedoci i izvedeni materijalni dokazi, cijenjani u međusobnoj povezanosti, nisu mogli ubjediti sud da je zločin počinjen od strane optuženog Predraga Prošića, te da upravo cjelokupna ocjena izvedenih dokaza čini neprihvatljivim iskaz svjedokinje Vezire Vojniković. Stoga prigovori žalbe da je iskaz svjedoka Nalića doveo u sumnju vjerodostojnost spornog iskaza svjedokinje Vojniković, ostaju bez potrebne činjenične osnove, te se kao takvi odbijaju u cjelosti.

105. Ne zanemarujući svu patnju i bol žrtava ovog tragičnog događaja koji se nesumnjivo desio, ovo vijeće analizirajući žalbene prigovore tužilaštva, konstatuje da su ispravni zaključci pobijane presude da je izostala dokazanost konkretnih radnji optuženog Predraga Prošića opisanih u tački 2. izreke pobijane presude, kao i da u cjelosti podržava zaključak prvostepenog vijeća da se optuženi u smislu principa *in dubio pro reo* oslobodi od krivice.

Prvostepeno vijeće nije moglo sa potrebnom sigurnošću utvrditi učešće optuženog Predraga Prošića u ubistvima lica Selman Naila, Pašić Smaila zv. „Lola“ i Velić Sadmira:

106. Naime, prvostepeno vijeće nije našlo dokazanim da je optuženi Predrag Prošić 27. maja 1992. godine u Sanskom Mostu sa još dva vojnika odveo Selman Naila, Pašić Smaila zv. „Lola“ i Velić Sadmira u pravcu naselja Krkojevaca gdje su ih ubili hicima iz vatrenog oružja, te je u odnosu na ovu tačku optuženja donijelo oslobađajuću presudu.

107. Izneseni zaključak prvostepeno vijeće, temelji na ocjeni iskaza saslušanih svjedoka Velić Rifet, koji je posvjedočio da je njegovog sina Velić Sadmira zajedno sa Pašić Smailom i Selman Nailom odveo Predrag Prošić u pravcu Krkojevaca, ali šta se dalje sa njima događalo svjedok je izjavio da ne zna.

108. Drugi svjedoci koji su svjedočili na okolnosti ove tačke, Semil Topalović i Džemal Vehabović, nisu opisivali odvođenje ovih lica niti učešće optuženog Predraga Prošića u istim, i to je jasno konstatovano u pobijanoj presudi, zbog čega žalbene prigovore kojima se akcentira da te izjave nije niti trebalo cijeliti u kontesktu odvođenja Velić Sadmira, Pašić Smaila i Selman Naila, ovo vijeće nalazi neosnovanim, te nalazi ispravnim zaključke prvostepenog vijeća da iskazi svjedoka Velić Rifeta i Semila Topalovića ne ukazuju van razumne sumnje na učešće optuženog Predraga Prošića u radnjama lišenja života gore navedenih lica.

109. Svjedoci, naime nisu bili očevici događaja, niti su čuli da je to uradio optuženi Predrag Prošić, već se radi o njihovim pretpostavkama. Činjenica da se Predrag Prošić pojavio u Sportskoj dvorani u Sanskom Mostu sa ogrlicom, narukvicom i prstenom Pašić Smaila zv. „Lola“, po ocjeni ovog vijeća nije dovoljna kako bi se nesumnjivo utvrdilo učešće optuženog u ubistvima odvedenih lica. Sve navedene okolnosti predstavljaju određene indicije, ali ne dovoljno jasne i određene kako bi se nesporno mogla utvrditi krivica optuženog Predraga Prošića za radnje ubistva, čime bi optuženi počinio krivično djelo Zločin protiv čovječnosti, kako ga je teretilo tužilaštvo predmetnom optužnicom.

110. S obzirom na sve navedeno, prvostepeno vijeće je zaključilo da i u pogledu ovih inkriminacija, izvedeni dokazi od strane tužilaštva po svom kvalitetu nemaju potrebnu dokaznu uvjerljivost da je optuženi Predrag Prošić počinio radnje koje su mu po tački

3. optužnice stavljene na teret. Stoga je shodnom primjenom načela *in dubio pro reo*, to jeste pravila koje se odnosi na to da činjenice koje idu na štetu optuženom moraju biti utvrđene sa potpunom sigurnošću, odnosno van razumne sumnje, a ako postoji sumnja u odnosu na te činjenice, a kako to nalazi i ovo Vijeće da postoji, one se ne mogu uzeti kao utvrđene. Sa druge strane, činjenice koje idu u korist optuženog se uzimaju kao utvrđene čak i ako su samo vjerovatne.

111. Slijedom iznesenog, ovo vijeće nalazi pravilnim i potpunim činjenične zaključke pobijane presude, te suprotne žalbene navode Tužilaštva BiH, nalazi neosnovanim i u cjelosti ih kao takve odbija.

C. ŽALBA ODBRANE OPTUŽENOG PREDRAGA PROŠIĆA

112. Žalbom se osporavaju zaključci pretresnog vijeća u pogledu dokaza da je optuženi sprovodio civilna lica u sabirne centre osnovne škole „Narodni front“ i sportske dvorane, da je nasilno izvodio civile iz kuća, da je bilo kome prijetio pištoljima, da je pljačkao i palio kuće, niti da je na bilo koji način maltretirao civile, čak im je i pomagao. Prema navodima žalbe, nema niti jedne inkriminisane radnje iz dispozitiva pobijane presude da se prema stavu odbrane optuženog Prošića, može van svake razumne sumnje utvrditi krivična odgovornost optuženog.

(b) Nalazi Apelacionog vijeća

113. Analizirajući sadržaj pobijane presude, kao i ocjenu izvedenih dokaza od strane prvostepenog vijeća, ovo vijeće nalazi da su žalbeni prigovori odbrane kojima se ukazuje na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, neosnovani.

114. Naime, u pogledu pojedinačnih inkriminacija koje se stavljaju na teret optuženom, žalba generalno iznosi da nema dokaza da je optuženi počinio radnje za koje se inkriminiše, navodeći radnje pljačkanja, paljenja kuća, maltretiranja civila, bez da se polemiše u žalbi koji su to činjenični zaključci prvostepenog vijeća koji se odnose upravo na te istaknute radnje.

115. Prvenstveno, odbrana optuženog je u žalbi iznijela paušalne prigovore kojim se osporava utvrđeno činjenično stanje, pri tome ukazujući i osporavajući posve neopravdano i radnje optuženog za koje je oslobođen prvostepenom presudom.

Stoga, nije niti jasno iz kojih razloga žalba osporava i radnje paljenja, pljačkanja kuća, maltretiranja civila.

116. U odnosu na radnje koje su opisane u osuđujućem dijelu pobijane presude, ovo vijeće nalazi ispravnim zaključak pobijane presude da je optuženi kao pripadnik Vojske Republike Srpske poduzimao radnje protivzakonitog zatvaranja prema civilnom stanovništvu općine Sanski Most, većinom muslimanskom stanovništvu koje nije bilo vojno angažovano. Na osnovu provedenih dokaza, suprotno žalbenim prigovorima odbrane optuženog, prvostepeno vijeće je nesumnjivo utvrdilo da je optuženi Predrag Prošić, na način opisan u izreci presude, zajedno sa drugim vojnicima, vršio pretres kuća u naselju Mahala, Muhići i Otoke, nezakonito istjerivao zatečene civile (Velić Rifeta i njegovu porodicu, Topalović Safeta i Suada i Topalović Hamida) iz njihovih kuća, prisiljavajući ih pod prijetnjom vatrenim oružjem da se moraju kretati prema mjestima koja su bila određena kao sabirališta (Dašići) (Topalović Semila i njegovu porodicu), gdje su u Dašićima zadržani cijeli dan, a zatim prevoženi u zatočeničke objekte "Narodni front" i "Sportsku dvoranu".

117. U tom pravcu, a kako proizilazi i iz sadržaja pobijane presude, svjedoci Damir Topalović, Semil Topalović, Huso Trožić, Dževad Kazić, Rifet Velić su u svojim iskazima opisali na koji način je optuženi Prošić Predrag učestvovao u navedenim odvođenjima odnosno sprovođenju na sabirno mjesto u Dašićima, odakle su kamionima sprovedeni u školu "Narodni Front" ili Sportsku dvoranu, a neki od njih su poslije prebačeni na Manjaču.

118. Opisane radnje nisu predstavljale zbrinjavanje civilnog stanovništva i očigledno je da je istima na grub način oduzimana fizička sloboda civila.

119. Imajući u vidu izvedene dokaze, koji su na detaljan način analizirani i cijenjeni od strane prvostepenog vijeća, apelaciono vijeće je našlo neosnovanim žalbene prigovore odbrane sa ovog osnova i smatra da je činjenično stanje u odnosu na krivicu optuženog Predraga Prošića za počinjenje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, u vezi sa članom 22. istog Zakona, a kako je to pravilno ocijenilo prvostepeno vijeće, utvrđeno izvan svake razumne sumnje, te na isto pravilno primjenjeno materijalno pravo.

V. ŽALBENI OSNOV PROPISAN ČLANOM 398. ZKP BIH- POVREDA KRIVIČNOG ZAKONA

A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

120. Povreda krivičnog zakona u skladu sa članom 298. stav 1. tačka c) ZKP BiH ostvaruje se ukoliko postoje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje, a naročito da li je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja ili je gonjenje isključeno uslijed amnestije ili je stvar pravomoćno presuđena.

121. Postojanje zastarjelosti krivičnog gonjenja mora se zavisno od konkretne situacije pravno ocjenjivati sa aspekta odredaba čl. 14. i 15. KZ BiH, ali se također mora voditi računa da u smislu člana 19. istog zakona krivično gonjenje ne zastarijeva za krivična djela genocida, zločina protiv čovječnosti te ratnih zločina, kao ni za krivična djela za koja po međunarodnom pravu zastarjelost ne može nastupiti.

B. ŽALBA ODBRANE OPTUŽENOG PREDRAGA PROŠIĆA

122. Žalba odbrane optuženog Predraga Prošića ukazuje da je u konkretnom slučaju bilo nužno primjeniti odredbu člana 95. stav 1. tačka 2. KZ SFRJ kojim članom je relativna zastarjelost krivičnog gonjenja ograničena na period od 15 godina. Za krivično djelo iz člana 142. stav 1. KZ BiH propisana je kazna zatvora u trajanju od najmanje 5 godina ili smrtna kazna, a što bi značilo, prema navodima žalbe, da bi maksimalana kazna zatvora mogla biti 15 godina kako to propisuje odredba člana 38. stav 1. KZ SFRJ, odnosno 20 godina u slučaju smrtne kazne, a zamjenjene kaznom zatvora od 20 godina, kako to propisuje stav 2. gornjeg člana. Pogodnost osuđenom licu je u činjenici da je smrtna kazna ukinuta, pa se prema žalitelju, ne može primjeniti institut zamjene te kazne kaznom zatvora od 20 godina a što bi dalje značilo da bi se u ovom momentu osuđenom licu mogla izreći maksimalna kazna zatvora od 15 godina.

123. Žalbom se ukazuje da je krivično gonjenje prema optuženom Predragu Prošiću započelo tek negdje oko 2010. ili 2011. godine, a što ukazuje da je nastupila relativna zastara, a da nema uslova za primjenu instituta apsolutne zastare krivičnog gonjenja, pa je bilo nužno obustaviti krivični postupak protiv optuženog.

(a) Nalazi Apelacionog vijeća

124. Krivično gonjenje i izvršenje kazne ne zastarjeva za krivična djela genocida, zločina protiv čovječnosti, te ratnih zločina, kao ni za krivična djela za koja po međunarodnom pravu zastara ne može nastupiti (čl. 19. KZ BiH).

125. Odredbom člana 100. KZ SFRJ, propisan je isti izuzetak od instituta zastarjelosti.

126. Nezastarjevanje krivičnog gonjenja i izvršenja kazne za navedena krivična djela temelji se na činjenici da se radi o najtežim krivičnim djelima kojima se krši međunarodno humanitarno pravo i koja se sastoje od najgrubljih vidova nečovječnog postupanja.

127. Zbog posebne težine ovih krivičnih djela prema Konvenciji o nezastarjelosti ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti iz 1968. godine krivično gonjenje i izvršenje kazne ne zastarijevaju za krivična djela genocida, zločina protiv čovječnosti, te ratnih zločina. Radi se o izuzetku od primjene instituta zastare krivičnog gonjenja i zastare izvršenja kazne kao opšteg načela koje se u suštini primjenjuje u odnosu na svako počinjeno krivično djelo i na svaku izrečenu kaznu. Nezastarjelost za navedena krivična djela se temelji na činjenici da se radi o najtežim krivičnim djelima, koja se vrše po pravilu u toku rata i oružanih sukoba što im daje dodatnu težinu. Upravo iz navedenih razloga kod ovih krivičnih djela ne postoji opravdanje da prestane pravo države na kažnjavanje odnosno da njihovi počinioци padnu u zaborav. Odredbom člana 29 Rimskog statuta je propisano da krivična djela iz nadležnosti Međunarodnog krivičnog suda ne zastarjevaju, pa su i države potpisnice međunarodnih ugovora u svojim nacionalnim zakonodavstvima ugradile odredbu o nezastarjelosti krivičnog gonjenja i izvršenja izrečenih kazni.

128. Imajući u vidu posve jasne odredbe materijalnog prava koje propisuju navedeni izuzetak od primjene instituta zastare krivičnog gonjenja i zastare izvršenja kazne za krivična djela ratnih zločina, te iznešene razloge za isti, žalbeni prigovori odbrane optuženog Prošića kojima se ukazuje da je nastupila relativna zastara za krivično djelo iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, nemaju osnova, te se kao takvi u cjelosti odbijaju.

VI. ŽALBENI OSNOVI U SKLADU SA ČLANOM 300. ZKP BIH - ODLUKA O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI

A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

129. Prije nego se osvrne na konkretne žalbene prigovore, Apelaciono vijeće naglašava da pretresno vijeće ima široko diskreciono pravo u utvrđivanju odgovarajuće kazne, obzirom da je u takvoj poziciji da najbolje može odmjeriti i ocjeniti dokaze izvedene na glavnom pretresu. Shodno tome, Apelaciono vijeće neće remetiti analizu pretresnog vijeća o otežavajućim i olakšavajućim okolnostima kao ni težinu koja je data tim okolnostima, osim ako podnosilac žalbe ne pokaže da je pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje široko diskreciono pravo.

130. Naime, podnosilac žalbe mora pokazati da je pretresno vijeće dalo težinu nebitnim i irelevantnim pitanjima, da nije dalo težinu ili dovoljno težine relevantnim pitanjima, da je napravilo očiglednu grešku u odnosu na činjenice na koje je primijenilo svoje diskreciono pravo ili da je odluka pretresnog vijeća bila u tolikoj mjeri neopravdana, ili jednostavno nepravедna, da Apelaciono vijeće može izvesti zaključak da pretresno vijeće nije koristilo svoje diskreciono pravo na primjeren način. Apelaciono vijeće također, uzima u obzir da pretresno vijeće nije obavezno da posebno obrazlaže svaku otežavajuću i olakšavajuću okolnost, pa ako je Apelaciono vijeće uvjereno da je pretresno vijeće razmatralo te okolnosti, ono neće izvesti zaključak da je pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono pravo prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne.

131. Apelaciono vijeće neće preinačiti odluku o kazni samo zbog toga što pretresno vijeće nije primijenilo sve relevantne zakonske odredbe, već će preispitati odluku o kazni samo ako podnosilac žalbe pokaže da je propust da se primijene sve relevantne zakonske odredbe doveo do nepravilne presude. Ako Apelaciono vijeće smatra da je došlo do nepravilne presude ono će utvrditi odgovarajuću kaznu na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog od strane pretresnog vijeća i pravilno primijenjenog zakona.

B. ŽALBA TUŽILAŠTVA BIH

132. Žalbom Tužilaštva BiH osporava se odluka o izrečenoj krivičnopravnoj sankciji na način da se ukazuje da prvostepeno vijeće nije valjano cijenilo olakšavajuće okolnosti, te da su zaključci u pogledu istih proizvoljni i ničim obrazloženi. Posebno okolnosti da optuženi Predrag Prošić nije organizator zločina, te da nije postupao sa brutalnošću prilikom izvršenja djela, kao i korektno ponašanje optuženog, te se u tom smislu od strane žalbe tužilaštva ukazuje da niti jedan svjedok nije pohvalio optuženog Predraga Prošića i njegovo ponašanje prilikom istjerivanja iz kuća, kao i da tužilaštvo ne zna za situaciju da se krivično djelo može izvršiti na korektan način. Činjenica da je optuženi pomagao Šabić Senadu, prema navodima žalbe, nije bila njegova volja, nego naređenje druge osobe.

133. Osobito olakšavajuće okolnosti kao uslov za ublažavanje kazne prvostepeno vijeće je cijenilo sveukupno, međutim, žalba Tužilaštva smatra da vijeće nije imalo dovoljno elemenata da čak ni u sveukupnosti tih okolnosti, može ublažiti krivičnopravnu sankciju ispod zakonskog minimuma predviđenog za krivično djelo za se optuženi tereti.

C. ŽALBA ODBRANE OPTUŽENOG PREDRAGA PROŠIĆA

134. Odbrana optuženog Predraga Prošića osporava odluku o izrečenoj krivičnopravnoj sankciji ukazujući da su podcjenjene osobito olakšavajuće okolnosti na strani optuženog, posebno pomoć koju je pružio muslimanskim civilima u tako teškim uslovima, činjenica da nikada nije upotrijebio oružje, da se radilo o njegovim komšijama sa kojima se cijeli život družio, da nikada nije osuđivan, niti da se protiv njega vodi drugi krivični postupak, protek vremena, potreba za međunacionalnim pomirenjem, kao i druge utvrđene okolnosti. Sve navedeno, prema navodima žalbe, ukazuje da bi se svrha kažnjavanja mogla postići i kaznom zatvora od jedne godine, kako to predviđa odredba člana 43. stav 1. tačka 1. KZ SFRJ.

a) Nalazi apelacionog vijeća

135. Imajući u vidu da je prvostepeno vijeće u konkretnom slučaju našlo opravdanom primjenu pruzetog KZ SFRJ, isti je valjalo primjeniti i kod odlučivanja prilikom odmjeravanja i izricanja krivičnopravne sancije, te se kretati u rasponu kazni

koje su propisane odredbama člana 142. KZ SFRJ za krivično djelo za koje je optuženi oglašen krivim, a u skladu sa odredbama kojima su propisana opšta pravila o odmjeravanju kazne (član 41. KZ SFRJ), a u konkretno slučaju i u skladu sa odredbama kojima je propisano i ublažavanje kazne (član 42. KZ SFRJ).

136. Nadalje, ovo vijeće suprotno tvrdnjama odbrane, nalazi da je pobijana presuda pri ocjeni olakšavajućih i otežavajućih okolnosti pravilno vodila računa o tome da tužilaštvo mora van razumne sumnje dokazati otežavajuće okolnosti, dok odbrana mora dokazati olakšavajuće okolnosti putem ocjene vjerovatnoće, utvrdivši da na strani optuženog ne postoje otežavajuće okolnosti, dok olakšavajuće postoje, i to da je optuženi porodičan čovjek, ranije neosuđivan.

137. Prvostepeno vijeće je, po ocjeni apelacionog vijeća, ispravno cijenilo olakšavajuće okolnosti, pri tome oblik učešća optuženog i stepen njegove krivične odgovornosti, posebno cijeneći da je optuženi, prema kazivanjima pojedinih svjedoka, nekima i pomagao u vrijeme dok je trajao napad na Sanski Most i za vrijeme istjerivanja iz kuća. Žalbeni prigovori tužilaštva da je optuženi to učinio prema naređenju nekoga drugog, a ne svojom voljom, paušalni su i nisu potkrijepljeni argumentima, zbog čega su izjave svjedoka koji su svjedočili da im je optuženi Predrag Prošić pomagao i pružao zaštitu u vrijeme „zatvaranja“, i po ocjeni ovog vijeća, uvjerljivi dokazi da se takvo ponašanje optuženog u kontekstu odmjeravanja krivičnopravne sankcije, cijeni kao olakšavajuća okolnost.

138. Cijeneći sve istaknuto u pobijanoj presudi, a imajući u vidu zakonom propisane granice kažnjavanja za predmetno krivično djelo, svrhu kažnjavanja u smislu odredbe člana 33. KZ SFRJ, te sve okolnosti koje mogu biti od uticaja da kazna bude veća ili manja, a naročito stepen krivične odgovornosti optuženog, pobude iz kojih je djelo učinjeno, jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je djelo učinjeno, te lične prilike optuženog, prvostepeno vijeće je ispravno zaključilo da je kazna zatvora od 3 (tri) godine za učinjeno krivično djelo adekvatna svim tim okolnostima i ličnosti optuženog kao učinioca i da će se sa istom u cijelosti ostvariti svrha kažnjavanja, i to, ne samo specijalne, nego i generalne prevencije.

139. Dakle, suprotno tvrdnjama tužilaštva, ovo vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće dalo ocjenu svih olakšavajućih i otežavajućih okolnosti, kao i osobito olakšavajućih okolnosti, u konkretnom slučaju, imajući u vidu sve subjektivne i objektivne faktore koji

se odnose na krivično djelo i njegovog počinioca, a koju ocjenu kao pravilnu i potpunu prihvata i ovo vijeće.

140. Apelaciono vijeće također nalazi da je odlučujući o kazni, prvostepeno vijeće imalo u vidu da odluka o kazni mora uvijek izražavati individualiziranu, zakonom predviđenu društvenu osudu zbog konkretnog krivičnog djela, tako da žalbeni navodi tužilaštva koji ukazuju da vijeće nije imalo dovoljno elemenata da ublaži krivičnopravnu sankciju ispod zakonskog minimuma predviđenog za krivično djelo za koje se optuženi tereti, nisu osnovani.

141. Naime pobijana presuda je jasno utvrdila doprinos i učešće optuženog u predmetnoj inkriminaciji, te je istaknuto da optuženi nije djelovao kao organizator zločina niti da je postupao sa brutalnošću prilikom izvršenja djela. Dakle, sve okolnosti koje utiču na visinu kazne su pravilno cijenjene od strane prvostepenog vijeća, koje je ispravno iskoristilo svoje diskreciono pravo kod valoriziranja istih, zaključujući da sve okolnosti koje su uzete u razmatranje u svojoj ukupnosti opravdavaju izrečenu kaznu.

142. Bitno je također istaći da je optuženi krivično djelo koje mu se stavlja na teret izvršio sa direktnim umišljajem, svjestan djela i posljedica preduzetih radnji, te da su samim tim neosnovani i žalbeni navodi odbrane da je kazna zatvora trebala biti određena u kraćem trajanju u odnosu na izrečenu.

143. Shodno prethodno navedenom, ovo vijeće zaključuje da se blažom kaznom prema optuženom ne bi postigla svrha kažnjavanja, što jasno ukazuje i da žalbeni navodi branioca optuženog nisu osnovani, te su kao takvi i odbijeni.

144. Dakle, prema ocjeni Apelacionog vijeća sve okolnosti koje utiču na visinu kazne su pravilno cijenjene od strane prvostepenog vijeća, koje je ispravno iskoristilo svoje diskreciono pravo kod valoriziranja istih, zaključujući da okolnosti koje su uzete u razmatranje u svojoj ukupnosti opravdavaju izrečenu kaznu zatvora. Iz tih razloga, suprotni navodi žalbi Tužilaštva i odbrane optuženog Prošića, odbijaju se kao neosnovani.

VII. ŽALBENI OSNOVI U SKLADU SA ČLANOM 300. ZKP BIH - ODLUKA O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA

A. ŽALBA TUŽILAŠTVA BIH

145. Žalbom Tužilaštva BiH osporena je i odluka o troškovima krivičnog postupka. Naime, Tužilaštvo nalazi da je odluka prvostepenog vijeća paušalna, budući da nije dato obrazloženje na osnovu čega je utvrđeno imovno stanje optuženog, te da je isti zbog slabog imovnog stanja i oslobođen troškova krivičnog postupka.

146. Apelaciono vijeće je cijeneći navedeni prigovor, našlo da je prvostepeno vijeće analizirajući sve okolnosti na strani optuženog u toku krivičnog postupka, donijelo ispravnu odluku i o troškovima krivičnog postupka.

147. Istina, u samom obrazloženju odluke nisu detaljno navedene okolnosti koje su cijenjene prilikom donošenja iste, međutim, obzirom da je optuženom u toku postupka postavljen i branilac po službenoj dužnosti zbog lošeg imovnog stanja, jasno je da su okolnosti na strani optuženog takve da nije u mogućnosti da snosi troškove krivičnog postupka, te da je posve opravdano zaključiti da je bilo osnovano i ispravno optuženog osloboditi od obaveze naknade troškova krivičnog postupka nastalih u krivičnom postupku koji je trajao nešto više od dvije godine.

148. Slijedom iznesenog, žalbeni prigovori Tužilaštva BiH kojim se osporava odluka o troškovima krivičnog postupka, odbijaju se kao neosnovani, te se odluka prvostepenog vijeća i u ovom dijelu potvrđuje u cjelosti.

149. U skladu sa navedenim, a na osnovu člana 310. stav 1. u vezi sa članom 314. stav 1. ZKP BiH, odlučeno je kao u izreci ove presude.

Zapisničar:

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Pravni savjetnik

S U D I J A

Lejla Garaplija

Mirza Jusufović

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.